

Lekcja 1,2

Najważniejsze zagadnienia dotyczące opowiadań Borowskiego

Temat: Okupacyjna rzeczywistość- „Pożegnanie z Marią”

1. Autor opowiadań Tadeusz Borowski urodzony 1922r. należał do **pokolenia Kolumbów**(ludzi. których młodość przypadła na lata wojny), student tajnej polonistyki, poeta wydający w podziemiu. Był więźniem Oświęcimia, uwolniony przebywał jakiś czas w Monachium. Wrócił do kraju 1946 r. włączając się aktywnie w życie polityczne i kulturalne PRL. Umarł śmiercią samobójczą w 1951 r.
Narratorem i głównym bohaterem opowiadań jest Tadek, jednak choć istnieje bardzo duża zbieżność między nim a Borowskim, narrator jest zamierzoną kreacją artystyczną.
2. Życie w okupowanej Warszawie
Bohaterami opowiadania są warszawiacy, w większości młodzi ludzie, przedstawiciele pokolenia Kolumbów ale wbrew utartej opinii nie walczą z okupantem, lecz starają się przeżyć.
3. Okupacyjna rzeczywistość:
 - Godzina policyjna, łapanki- wprowadzają niepewność, niszczą poczucie bezpieczeństwa, wystarczy znaleźć się w nieodpowiednim miejscu by trafić do obozu(taki los spotkał Marię bohaterkę obozu
 - Brak jedzenia, kartki, brak podstawowych produktów- prowokują do korupcji
 - Eksterminacja Żydów- likwidacja getta warszawskiego

Stosunki międzyludzkie ulegają **reifikacji (uprzedmiotowieniu)**, czyli **człowiek dla człowieka staje się przedmiotem, towarem**. Kupić i sprzedać można wszystko nawet życie. Pojęcia etyczne stają się względne.

4. W opowiadaniu widoczna jest dwoistość narratora: Tadka
 - a. Z jednej strony jest:
Narrator- bohater- poeta
 - prowadzi z Marią długie rozmowy o poezji, tęskni za pewnością ,by poezja i religia budziły miłość,
 - pisze wiersze i w wolnych chwilach odbija je na powielaczu
 - czyta, przygotowuje się do zajęć na kompletach polonistycznych,
 - w kantorze, w którym przebywał jako magazynier i stróż nocny zgromadził wraz z Marią książki.
 - b. z drugiej strony jest:

Narrator-bohater-magazynier
 - wchodzi w rolę stróża nocnego magazyniera,

- ze znanstwem, bez uczuć wyładowuje meble doktorowej przywiezione z getta,
- jako narrator rzeczowo relacjonuje korzyści z bliskości stacji kolejowej i z dobrych układów jakie miał jego kierownik z Niemcami,

Język tych relacji jest rzeczowy, w rozmowach stylizowany na gwarcę

okupacyjną: ciapciaki, tłumoki, bety, klamoty. Występuje behawiorystyczna metoda twórcza rezygnująca z analizy psychologicznej postaci, a przedstawiająca bohatera tylko w jego zewnętrznych reakcjach-zachowaniach i odezwaniach. Borowski nie zagląda do ich wnętrza, nie pisze co czują.(podobna metoda występowała w „Ferdydurke” Gombrowicza)

- wraz z Marią „pędzi” bimber za przyzwoleniem kierownika,
- łączy się z kierownikiem filii nielegalnym handlem

Funkcja dwoistości narratora:

- Uwiarygodnienie świata przedstawionego(opowiada w 1.osobie) a więc i postaw Polaków w okupowanej Warszawie, zmanifestowanie przez Borowskiego własnej winy i współodpowiedzialności.
- Ukazanie klęski kultury, kłamstwa literatury, jej zbędności i małości, a przynajmniej bezradności w sytuacji zagrożenia,
- Sugestia, że cały świat jest jak obóz, kamienny, nieczuły. Wystarczy nagła zmiana warunków, by człowiek stał się dziką , pierwotną biologią.

Proponuję obejrzenie filmu Filipa Zylberga „Pożegnanie z Marią” będący adaptacją opowiadania.

Lekcja 2

TEMAT: Życie w obozie śmierci.(„U nas w Auschwitzu”, „Proszę Państwa do gazu”)

Lagry (niem. *Lager* – obóz) – obozy jenieckie, obozy pracy, obozy koncentracyjne, a także ośrodki zagłady (termin nie jest stosowany jednoznacznie) zorganizowane przez aparat państwowy III Rzeszy na terytorium Niemiec, lub ziemiach okupowanych przez III Rzeszę w czasie II wojny światowej. Termin zaistniał w latach 80. XX wieku, w celu odróżnienia od obozów koncentracyjnych i pracy przymusowej ZSRR – **lagrów (od 1928 zorganizowanych w systemie Gułagu) .-np.”Inny świat”G.Herling-Grudziński**

1. Codzienność obozowa;

Akcja rozgrywa się w obozie koncentracyjnym. Więźniowie podzieleni są na komanda, grupą roboczą kieruje kapo .W obozie panuje głód, ciasnota, choroby. Codziennie unosi się dym z kominów krematoriów.

Więźniowie są wrogo do siebie nastawieni- współtowarzysz niewoli to rywal w walce o jedzenie, dobra materialne, w walce o życie.

2. Bohaterowie opowiadań

W opowiadaniach występuje bohater indywidualny-Tadeusz i bohater zbiorowy-więźniowie.

a. **indywidualny-Tadeusz**

W obozie czuje się jak u siebie, ma układy, nauczył się kombinować, pogardza Muzułmanami, przyzwyczyił się do śmierci, najważniejsze jest dla niego przeżycie kolejnego dnia, ludzi traktuje przedmiotowo, jest sprytny, potrafi być ewzględny, jednak zachował resztki człowieczeństwa- nie wytrzymuje koszmaru rampy, nie ma ideałów, zrezygnował z marzeń.

b. **bohater zbiorowy- więźniowie.**

Dzieli się na dwie grupy:

-Kanada-są to więźniowie ze starymi numerami, ci, którzy mają układy, chodzą na rampę, kombinują, współpracują z Niemcami, mają jedzenie, przystosowali się do obozowych warunków, żyją kosztem innych i akceptują tę sytuację, ich moralność uległa degradacji

-Muzułmanie-więźniowie skazani na śmierć, chorzy,wiecznie głodni, ci, którzy poddali się, nie walczą o życie, traktowani z pogardą przez innych więźniów.

3. **Człowiek zlagrowany**-to człowiek zredukowany do swojej biologiczności, któremu pozostał jedynie instynkt samozachowawczy, walczy o przetrwanie, często kosztem innych. Człowiek nie rodzi się lagrowany, lagrowanym staje się pod wpływem obozu. W OPOWIADANIACH POKAZANE JEST, JAK WIĘZIEŃ STAJE SIĘ KATEM DLA DRUGIEGO WIĘŹNIA, JAK ZACIERA SIĘ GRANICA MIĘDZY OPRAWCĄ A OFIARĄ- CHOĆ OBAJ SĄ ZLAGROWANI.

4. Przykłady zlagrowania:

- Zabawy przy paleniu zwłok,
- Kanada znęca się nad nowo przybyłymi do obozu, dokonuje podziału na tych do obozu i tych do gazu
- Ojciec wydaje syna za kawałek chleba

Polecenie 1.

Opisz jeszcze inne przykłady zlagrowania ,szczególnie między członkami rodziny odwołując się do przeczytanych opowiadań.

Polecenie 2.

Po przeczytaniu fragmentu opowiadania „U nas w Aushwitu” wykonaj polecenia do tekstu.(tekst mieliście przesłany na grupie i mailowo)

Polecenie 3. Proponuję maturzystom obejrzenie filmu: „Życie jest piękne” Roberto Benigni. Reżyser w swoim filmie znakomicie ukazał kontrast – humor połączył z okrucieństwem życia w obozach koncentracyjnych.

